

PERSMEDEDELING

Vrijdag 20 augustus 2021

OPDRACHTHOUDER COÖRDINATIE AANPAK PFAS-VERONTREINIGING
VOOR DE VLAAMSE REGERING, KARL VRANCKEN

Geen alarmerende resultaten bij 3 onafhankelijke onderzoeken naar PFOS in voedingsproducten rond 3M-site Zwijndrecht

Adviezen aanpassen toch nog niet aan de orde, voorzichtigheid blijft geboden

De voorbije weken werden in opdracht van het FAVV, de Universiteit Antwerpen en ERM (voor 3M) 3 onafhankelijke onderzoeken uitgevoerd waarbij de aanwezigheid van PFAS in voedingsproducten werd gemeten. De methodologie was telkens gelijkaardig waardoor de metingen erg complementair zijn. Over de drie onderzoeken werden stalen van eieren, vlees, groenten, fruit en gewassen genomen. Ieder staal werd geanalyseerd op de aanwezigheid van PFAS, met bijzondere aandacht voor PFOS.

Onderzoeksresultaten

Het FAVV nam voor zijn onderzoek vlees-, melk- en ei-monsters bij traditionele landbouwbedrijven in een gebied van 15 kilometer rond de 3M-fabriek. Alle monsters beantwoordden aan de sinds 2017 geldende actielimieten, die het FAVV hanteert in afwezigheid van Europese of Belgische normen. De resultaten tonen aan dat er geen bijkomende maatregelen getroffen moeten worden. Het FAVV communiceerde hier reeds over op 29 juli (<https://www.favv-afscabeprofessionelen/publicaties/pers/2021/2021-07-29.asp>).

Het onderzoek van de UAntwerpen nam bij een bioboer in Zwijndrecht 10 mengstalen van verschillende groentesoorten. Uit de meetresultaten bleek een zeer lage aanwezigheid van PFAS (o.a. PFBA, PFOA). PFOS werd zelfs helemaal niet gedetecteerd. Dat maakt dat zowel volwassenen als kinderen bij een normale consumptie de maximaal toelaatbare wekelijkse inname (TWI) niet overschrijden.

ERM onderzocht in opdracht van 3M scharreleieren, melk, groenten, fruit en gewassen bij particulieren en bij land- en tuinbouwbedrijven in een zone rond de 3M-site. In alle geteste scharreleieren werd PFAS gedetecteerd, waarbij PFOS de overheersende gedetecteerde PFAS-verbinding was; 1 monster had een

waarde (ver) boven de actielimiet van het FAVV. Ook in de melk werd PFOS gevonden, weliswaar onder de actielimiet van het FAVV. In geen enkel van de fruitmonsters (aardbei, framboos) werd PFAS gedetecteerd. Voor enkele van de groenten (aardappelen, sla, bonen) werd een PFOA-waarde gemeten boven de rapportagegrens. En in de helft van de gewassen (vooral de grassen) werd PFOS gemeten. Er volgt nog een nieuwe meetcampagne na de zomer voor teelten (o.a. peren, appels) die dan geoogst kunnen worden.

Conclusies

“We hebben geen bijkomende alarmerende waarden hebben gemeten. Toch blijft voorzichtigheid geboden, zeker voor bijvoorbeeld het consumeren van eitjes van scharrelkippen die buiten leven op de grond. Die vertonen veel hogere PFAS-waarden dan eieren die komen van bij een landbouwbedrijf waar de kippen onder dak leven en dus niet van de (vervuilde) grond eten. Het verschil tussen groenten en fruit uit de eigen tuin en producten afkomstig van traditionele land- en tuinbouwbedrijven is minder groot,” zegt Karl Vrancken, opdrachthouder voor de coördinatie van de PFAS-verontreiniging voor de Vlaamse Regering. “Nu loopt het bloedonderzoek, waarin het duidelijk gaat worden in welke mate PFAS zich opgestapeld heeft in het bloed. We moeten intussen blijven aanmanen tot voorzichtigheid en het beperken van de blootstelling. Daarom worden de gekende adviezen niet aangepast, we blijven mensen rondom 3M aanraden om geen scharreleieren te eten en hun groenten en fruit niet alleen uit eigen tuin te halen.”

Ondertussen ligt bij Europa een voorstel op tafel over PFAS-normen voor professionele landbouw in de veiligheid van de voedselketen (enkel voor producten van dierlijke oorsprong, i.c. vlees, eieren, melk). De ministers van landbouw en volksgezondheid hebben aangedrongen op een versnelde procedure om geharmoniseerde Europese normen te bekomen. Dit proces wordt opgevolgd door de FOD Volksgezondheid, die bevoegd is voor productnormering op vlak van voedselveiligheid binnen België.

“De kaart van de verontreiniging moet nu nog gedetailleerd worden, zodat onze inwoners weten waar ze staan. We wachten ook op verdere gezondheidsonderzoeken en risicoanalyses om positie in te nemen over sanering en schadeloosstelling,” zegt Steven Vervaet, schepen Leefmilieu gemeente Zwijndrecht.

André Van de Vyver, burgemeester van Zwijndrecht, voegt toe: “Ook met deze nieuwe resultaten zullen onze inwoners nog veel vragen hebben. Daarom plannen wij na de zomer een informatievergadering.”

Daarom kan dus gesteld worden:

- De inname van PFAS kan mogelijk gebeuren door consumptie van verschillende soorten voeding (groenten, fruit, vlees, eieren, gewassen, ...).
- Naast voeding zorgen nog andere bronnen voor mogelijke blootstelling aan PFAS, zoals stof, water en lucht.
- Afhankelijk van de (historische) accumulatie van PFAS in het bloed door blootstelling aan al deze verschillende bronnen, is bijkomende PFAS-inname een groter of minder groot probleem. Omdat de burger op dit ogenblik geen zicht heeft op die PFAS-bloedwaarde, blijft het voorzichtigheidsprincipe de norm.

Over achtergrondblootstelling in niet-verontreinigde gebieden in België kan pas een meer onderbouwde uitspraak gedaan worden op het ogenblik dat er gegevens beschikbaar zijn van de uitgebreide staalname van zowel dierlijke als plantaardige producten. Het FAVV heeft deze staalnames intussen opgestart.

Pro memorie: dit zijn de aanbevolen no regret-maatregelen bij lichte overschrijding van de PFAS-norm, of op plaatsen waar twijfel bestaat en wordt gewacht op meetresultaten:

- Kinderen jonger dan 12 jaar, personen met immuniteitsproblemen, zwangere vrouwen, vrouwen die borstvoeding geven of willen zwanger worden, krijgen het advies om geen zelf geteelde groenten of fruit te consumeren.
- De rest van de bevolking krijgt het advies om zelf geteelde groenten of fruit met mate te consumeren en dus een goede mix aan te houden met fruit en groenten die van verschillende bronnen afkomstig zijn. Het fruit en de groenten moeten steeds goed gewassen worden voor consumptie.
- Eet geen zelf geteeld kleinvee.
- Eet geen eieren van uw eigen kippen.